

25.5.2023

Genomförande av umgänge mellan barn och närstående person då barnet är klient inom barnskyddet

Denna anvisning gäller alla välfärdsområden och Helsingfors stad.

Inom socialvården och barnskyddet ska uppmärksamhet fästas vid korrekt tillämpning av lagen vid anordnandet av övervakat och stöttat umgänge. Socialvårdslagen (1301/2014) 27 § innehåller bestämmelser om anordnandet av övervakat umgänge mellan barn och förälder samt av stöttat umgänge och övervakade byten. Detta lagrum tillämpas endast när det är fråga om ett avtal som barnatillsyningsmannen har fastställt enligt lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt eller ett domstolsbeslut om barnets rätt att träffa den förälder hos vilken barnet inte bor. I avtalet eller beslutet kan umgänget definieras som övervakat eller stöttat och bytena som övervakade. Övervakat umgänge, stöttat umgänge eller övervakade byten ordnas då som en tjänst i enlighet med socialvårdslagen, om vilken ett förvaltningsbeslut enligt 27 § i socialvårdslagen fattas.

Enligt tillsynsmyndigheternas iakttagelser har socialarbetare tillämpat socialvårdslagen 27 § felaktigt. Socialarbetarna kan ha beslutat att anordna övervakat umgänge mellan barn och barnets närstående på basis av att barnet är socialvårdens eller barnskyddets öppenvårds klient. Även beslut om anordnande av övervakat umgänge mellan barn som vårdas utom hemmet och barnets närstående har fattats genom att tillämpa socialvårdslagen 27 §. Enligt tillsynsmyndigheternas iakttagelser har socialarbetare haft svårt att identifiera situationer då beslut om begränsning av kontakten mellan ett barn som vårdas utom hemmet och barnets närstående borde ha fattats i enlighet med barnskyddslagen (417/2007) 62 och 63 §.

Syftet med denna anvisning är att styra socialarbetarna i välfärdsområdena och Helsingfors stad till ett ändamålsenligt förfarande. Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter har i egenskap av yrkesutbildad person ett stort ansvar för att barnet får behövliga tjänster på det sätt som lagen förutsätter.

Barn som klienter inom socialvården och barnskyddets öppenvård

Endast barnets vårdnadshavare har rätt att besluta om barnets vistelseort när barnet är klient inom socialvården eller barnskyddets öppenvård. När ett barn som stödåtgärd vårdas utom hemmet inom öppenvården har barnskyddsmyndigheten inte rätt att besluta om barnets vistelseort, kontakter och umgänge med föräldrar och närstående eller om övervakningen av detta umgänge. Vid behov ska föräldrarna hänvisas till barnatillsyningsmannen för ett avtalsförfarande som gäller vårdnaden om barnet och umgängesrätten, eller till att anhängiggöra ärendet i tingsrätten. Om det under bedömningen av servicebehovet uppstår ett behov av att begränsa umgänget mellan barnet och dess närstående, medan barnet är klient inom barnskyddets öppenvård eller medan barnet vårdas utom hemmet inom öppenvården och barnets bästa inte kan tryggas på annat sätt, ska behovet av brådskande placering eller omhändertagande av barnet bedömas.

Barnet som klient inom barnskyddets vård utom hemmet

Ett barn som placerats i vård utom hemmet har enligt barnskyddslagen 54 § rätt till umgänge med sina föräldrar, syskon och andra närstående personer. Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter och platsen för vård utom hemmet ska stödja och främja kontakten mellan barnet och barnets föräldrar samt barnet och andra närstående personer.

I klientplanen för ett barn som omhändertagits eller i brådskande ordning placerats enligt barnskyddslagen 30 § antecknas vad som har avtalats om kontakter mellan barnet och närstående personer. Kontakten kan ske till exempel genom stöttat eller övervakat umgänge, men då tillämpas inte socialvårdslagen 27 §. I klientplanen ska parternas åsikter dokumenteras, särskilt avvikande åsikter. Klienten har när som helst rätt att ändra den åsikt hen har lagt fram vid kundöverläggningen gällande överenskomna kontakter, oberoende av hur länge klientplanen är giltig. Klientplanen är inte ett beslut och de umgängesarrangemang som överenskommits i den är inte bindande för barnet, barnets förälder eller någon annan närstående person. Om kontakten mellan barnet och dess närstående personer inte kan avtalas eller om det uppstår även en liten meningsskiljaktighet mellan parterna i ärendet, ska ett motiverat och överklagbart beslut om begränsning av kontakterna enligt barnskyddslagen 63 § fattas. Begränsningen av kontakten kan till exempel avse att umgänge med barnet endast genomförs som stöttat eller övervakat.

Tillsynsmyndigheterna uppmanar välfärdsområdena och Helsingfors stad att i sin egenkontroll beakta begränsningarna av tillämpningsområdet för socialvårdslagen 27 § och se till att tjänsteinnehavare inom socialvården och barnskyddet utarbetar de beslut som faller inom deras behörighet i enlighet med lagen.

Ytterligare information lämnas av:

Valvira, jurist Päivi Vuorinen, tfn 0295 209 402

Jaana Lohvansuu, överinspektör för socialvården, Regionförvaltningsverket i Södra Finland

Pia Sirviö, överinspektör för socialvården, Regionförvaltningsverket i Östra Finland

Marjut Aikio, överinspektör för socialvården, Regionförvaltningsverket i Lapland

Sini Virtanen, överinspektör för socialvården, Regionförvaltningsverket för Sydvästra Finland

Jenni Lahtinen, överinspektör, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

Saku Vaskivuo, överinspektör för socialvården, Regionförvaltningsverket i Norra Finland

Valviras e-postadresser har formatet `fornamn.efternamn@valvira.fi` och regionförvaltningsverkens har formatet `fornamn.efternamn@avi.fi`

Sändlista:

Ledande tjänsteinnehavare med ansvar för barnskyddet i välfärdsområdena

Ledande tjänsteinnehavare med ansvar för barnskyddet i Helsingfors stad